

Móricz Miklós: Móricz Zsigmond indulása

Ma még élnek kortársak, s csak helyeselni lehet, ha megörökítik az emlékeket azokról a költőkről és írókról, akik a XX. század első felében a magyar irodalom legkiemelkedőbb alakjai voltak. Ilyen módon nemcsak fontos adatok, lényeges mozzanatok menekülnek meg a feledéstől, hanem a figyelő szem- és fültanúk ellenőrző ítélete megakadályozza a valóságtól való eltérést is. A Móricz Zsigmondról szóló tanulmányok, visszaemlékezések sorát új kötet gyarapítja: testvéröccse megírta bátyjának gyermekkorát, ifjúságát, az irodalom felé vezető út első lépéseit. Éppen arról az időszakról tudósít, melyről eddig a legkevesebb szó esett, amely pedig az emberré és íróvá válás szempontjából igen nagy jelentőségű. A könyv érdeme, hogy írója nemcsak eseményeket rögzít, hanem éppen ezt a folyamatot igyekszik megragadni, megmutatva, hogy a gyermek- és ifjúkori élmények hogyan lesznek építőkövei a későbbi életműnek.

Ebből a szempontból különösen fontos — nekünk, Szolnok megyeieknek pedig érdekes is — a kisújszállási évek története. Foglalkoztak ezzel mások is, itt mégis olyan mozzanatok kerültek elő, melyek nem elhanyagolhatók. Móricz Miklós szerint bátyja gyermekéletében Debrecen „az író-tudat kialakulása, sok szenvedés között”, Sárospatak „támadás, vereség, megalkuvás”, Kisújszállás „a tevékeny élet”. Mikor Pallagi Gyula magával vitte Kisújszállásra, új élet nyílt meg Móricz Zsigmond előtt. Itt van először külön szobája, ahová visszahúzódhat, ahol csend veszi körül; nagybátyja könyvtárában itt táru ki előtte igazán a könyvek birodalma; az önképzőkörben és a segélyegyletben itt éli át a társadalmi

élet főpróbáját, s Kisújszálláson született — hetedikes gimnazista korában — Sertorius c. verses tragédiája, élete első írói vállalkozása. Móricz Miklós részletesen ír minderről, hozzáfűzve még, hogy későbbi művei közül melyik kapcsolódik Kisújszálláshoz.

Annnyira nagy jelentőségűnek tartja a kisújszállási éveket, hogy ilyen gondolatokkal zárja ezt a fejezetet: „*Kisújszállásnak az a rangja az ő életében, hogy itt volt a legszabadabb ember: egész életében itt volt igazán és tartósan tevékeny. Ezután már mindig csak író... Kisújszállás a siker korszaka... Ez a város az ő életének mindig újratermő földje*”. (212 old.)

Nagyon hasznos a kötet végén lévő időrendi táblázat, mely 1910-ig vezeti Móricz Zsigmond életét. Ebben egy külön is említésre méltó adatot találunk. Borók Imre 1954-ben a JÁSZKUNSÁG legelső számában „Móricz Zsigmond Kisújszálláson” címmel cikket írt (1954. aug., I. évf. 1. szám, 13—18. old.), és két ismeretlen, addig emlékkönyvben lappangó Móricz-verset közölt. (Az egyik versről később kiderült, hogy egy Shelley-vers fordítása.) Móricz Miklósnak más a véleménye. Ezt írja: „...a Farkas Piroska emlékkönyvében 1954-ben talált és 1902-ről keltezett verseket nem ő írta oda, hanem Dezső és Pista öccsei, akik abban az évben érettségiztek Kisújszálláson”. (481. old.) A szerzőnek egy másik közlése szerint a két vers nem Zsigmond kezeírása, s a tévedés onnan származhat, hogy a bejegyzők csak a családi nevüket írták be. Az viszont érthető, hogy mindenki Móricz Zsigmondra gondolt. Szolgáljon most ez az ismertetés egyúttal helyreigazításul is.

Kisfaludi Sándor

Seidler Ernő: Szolnok — 1919. (Párttörténeti Közlemények, 1959. V. évf. 1. sz.)

Az 1929 márciusában Bécsben megjelent „Új Március” különszáma közölte Seidler Ernő „Szolnok — 1919” című cikkét, s most a *Párttörténeti Közleményekben* ismét közreadták a szerzőnek a magyar Vörös Hadsereg 53. gyalogezrede hősiességét bemutató írását.

A tanácskormány lemondása után a magyar Vörös Hadsereg számos egysége napokon át tovább harcolt a túlerőben lévő ellenséggel. A szerző által bemutatott 53. gyalogezred nagy átalakuláson ment át a nehéz forradalmi harcokban. Megnőtt az ipari proletáriátus aránya, s a parancsnokok is szinte kivétel nélkül az osztályöntudatos munkások sorából kerültek ki.

Maga a hadseregfőparancsnok, Landler elvtárs is különösen becsülte az ötvenhármásokat. Minden eszközzel támogatta az ezredet, kiegészítette felszerelését és fegyverzetét.

A tiszántúli offenzíva összeomlása után az 53. vörös gyalogezred Szolnoktól délre állomásozott, majd — miután a bekerítés veszélye fenyegette — Abonyba vonult vissza, ahonnan az új ellentámadást kellett volna elindítani. A faluban már leplezetlenül ellenforradalmi hangulat uralkodott, s az ígért segítség is egy-

re késett. A front teljesen felbomlott, Abony felé a menekülők áradata hömpölygött.

Az ezred 3. zászlóaljja kapta azt a parancsot, hogy igyekezzenek feltartóztatni a románok támadását. Landler elvtárs is megérkezett, és a zászlóaljparancsnokkal megbeszélte a támadási tervet, sőt a támadás megindulása után is ott maradt az első vonalban. Sikerült visszafoglalni Szolnokot, jelentős hadizsákmányt, foglyokat, fegyvereket, három élelmiszer-vonatot szereztek. Az éjszaka folyamán a Zagyván is átkeltek, hogy ott egy hídfőállást biztosítsanak. Közben a románok gyilkos tűzérési tűzzel árasztották el a várost és a vörösök állásait.

Egy napig tartották magukat még az ötvenhármások, végül is az óriási túlerőben lévő ellenséges csapatok előtt letették a fegyvert.

Az 53. vörös gyalogezred helytállása, hősiessége bebizonyította, hogy a proletariátus képes volt a fennálló komoly nehézségek ellenére is ütőképes, osztályöntudatos hadsereget létrehozni, amely alkalmas volt arra, hogy felvegye a harcot az ellenforradalom és az antantimperialisták seregeivel.

Magas László—Kunos István: Legelőgazdálkodás Szolnok megyében

(Magyar Mezőgazdaság. 1959. XIV. évf. 6. sz.)

A *Magyar Mezőgazdaság* 1959. 6. és 7. számában egy-egy cikk foglalkozik a nagyüzemi mezőgazdaság Szolnok megyei problémáival.

A 6. számban jelent meg Magas László és Kunos István cikke „Legelőgazdálkodás Szolnok megyében” címmel. A szerzők előljáróban hangsúlyozzák, hogy a termelőszövetkezetek és a legeltetési bizottságok 1958-ban sokkal nagyobb gondot fordítottak a legelőgazdálkodás kérdéseinek megoldására.

Különösen nagy jelentősége van a talajerő pótlásának. Ez elsősorban szerves trágyával és műtrágyával történt — jóval nagyobb területen, mint az előző évben. Szolnok megye legelőterületének 75%-a erősen szikes talajú, éppen ezért nagyon fontos a talajjavítás. A szikesek javítása mellett a víztelenítés és a zsombékos területek símitása is jelentős mun-

kát adott. A legelők javításában nagy eredményt értek el öntözéssel is.

Aránylag legkevesebb sikerrel járt a legelőterületek gyomtalanítása. A vegyszeres gyomirtásnak a módját nem ismerték kellőképpen, ezért maradt el a várt eredmény.

A szerzők ezután az 1959-ben a termelőszövetkezetek és a legeltetési bizottságok előtt álló legfontosabb tennivalókat ismertetik.

A legelők talajerejének pótlására növelik a területek trágyázását. 1100 kh-on végeznek talajjavítást. Egyre több öntözőtelepet létesítenek; 1959-ben már 18 öntözőberendezés működik a megye legelőterületein.

A legelőgazdálkodás 1959-ben végrehajtandó feladatait oktatás formájában, tanfolyamon ismertetik az illetékesekkel. A tudományos kutatóintézetektől is sok segítséget várnak.

Csótó István: Hogyan dolgozzon a termelészövetkezet elnöke?
(Magyar Mezőgazdaság, 1959. XIV. évf. 7. sz.)

Csótó István, a Szolnok Megyei Tanács V. B. elnökhelyettese arról ír, „*Hogyan dolgozzon a termelészövetkezet elnöke?*” Néhány gyakorlati példát mond el, hiszen maga is több éven át a mezőhéki Tánácsics Tsz elnöke volt.

Különleges feladat hárul a tsz-elnökre a munka megszervezésében, a fegyelem megtartásában. A termelészövetkezeti demokrácia legfontosabb követelménye, hogy a szövetkezet legfelsőbb szervének, a közgyűlésnek határozatait a választott vezetőség minden körülmények között és mindenkor tartsa be. Nem szabad utasítani, parancsolgatni, hanem a szövetkezet tagjait megbecsülve kell irányítani. Nagyon fontos, hogy az elnök szakmailag is hivatása magaslatán álljon. A munkaszervezet helyes kialakításában legnagyobb segítőtársa az agronómus lehet. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a tsz-tagok munkaerkölcse olyanná váljék, hogy a munkaegységek

mögött valóban elvégzett munka legyen, s ezt ellenőrizték is.

A tsz-elnök kezében kell lennie a szövetkezet pénzgazdálkodásának; jó „pénzember”, jó „kereskedő” is legyen. Előrelátóan, okosan kell gazdálkodni. Nem közömbös az sem, hogy milyen a viszonya a pártszervezettel. A pártszervezet az elnök minden munkájához nagyon sok segítséget tud adni. A párt- és gazdaságvezetés jól összehangolt munkája jó anyagi eredményt hoz, a tagság jólétének emelését eredményezi.

A tsz-tagság egyéni, ügyes-bajos dolgai megoldásában is segítenie kell a jó tsz-elnöknek. A hozzá fordulók minden problémájával nagy szeretettel foglalkozzék.

A szerző cikke természetesen nem érinti a jó tsz-elnök minden tulajdonságát és tennivalóját, mégis haszonnal olvashatják most induló közös gazdaságaink vezetői.

Kalafszky László: Márciusi Tiszatáj. (Természetjárás, 1959. V. évf. 3. sz.)

Kalafszky László tollából hangulatos, színes írás jelent meg a *Természetjárás* 1959. 3. számában „*Márciusi Tiszatáj*” címmel.

A hegyvidéki természetjáró talán el sem tudja képzelni, hogy mennyi szépséget rejt magában a síkság is. A szerző a szolnoki vasutas természetjárókkal útrakelve végigvezet bennünket a koratavaszi Tisza mentén. Szolnoktól keletre terül el a környék természeti szépségeiben egyik leggazdagabb tája, a Sziget, melyet az élő és a holt Tisza fog közre. A télutó hol egyhangú, hol száz varázst nyújtó természeti képei fogadják a vállalkozó kedvű turistákat. Az ártéri füzes vén fái váltakoznak kies tisztásokkal.

Bemutatja a cikkíró a tájék állatvilágát is.

Rövid ideig tartó menetelés után eléri az élő Tiszát, amely szintén nem mindennapi látványt nyújt. A természet szépségei iránt nem lelkesedő unalmasnak, egyhangúnak találja ezt a vidéket, míg a természetbarát a táj legkisebb változását, a télutói álmát alvó természetet, az állatvilágot is szépnek, kedvesnek, élménytadóknak tartja.

Egynapos, rövid túra keretében mutatja be a szerző a Szolnok környéki táj szépségeit, úgyhogy szinte sajnálja az olvasó, amiért nem vett részt ezen a kellemes, koratavaszi kiránduláson.

Összeállította: **Sági Pál**